

Előttünk ám az ut nagy ingoványa
S kezünkben csak e hármás fény a fáklya:
Szépség! Erő! s a szárnyas Gondolat!
E hármás fáklyát magasra tartva,
A véres, hináros, bánatos Biharba
Harcokba indul ez a kis csapat.

Harcunk az Isten ősi terve;
Itt hordjuk mind lelkünkbe verve:
Boldog békesség szentelt Álmodat
S megyünk az Isten földi városába
Utunkra fényt szítál arany sugárba
Világformáló szárnyas Gondolat!

utka Ákos.

Budapest muzeumai Ismeretlen műkincsek a fővárosban

A főváros pénzügyi bizottságának határozatával közvetlen megvalósulás elé jutott a többmilliószal költséggel építendő Kálvin-téri Fővárosi Könyvtár, amelynek terveiről és alakulási stádiumairól elsőnek a *Világ* adott hírt hónapokkal ezelőtt. A könyvtárpalota építésével kapcsolatban aktuálissá lett a főváros *műgyűjteményeinek* méltó keretben és helyen történő elhelyezése, amit már régen sürgetnek intéző köreink és sürgetne bizonyára a közvélemény is, ha egyáltalában tudná, micsoda műkincsei vannak Budapest székesfőváros birtokában. A Stefánia-ut alacsony cserjéi között rejtelmesen és észrevétlenül húzódik meg a Székesfővárosi Múzeum, amely csak a legujabb időkben elégíti ki az érdeklődő közönség igényeit, messze Óbudán, tudjuk, van az aquincumi múzeum, amelyet többnyire csak kiránduló diákok és kutató tudósok látogatnak, ezeken kívül azonban *ládákba esomaqoltan, raktárakban, hivatalos szobákban Budapestnek*

egész sereg komoly és értékes műkincse van, amelyek csak arra várnak, hogy rendszeres gyűjtemény alakjában, mint a magyar kulturális fejlődés nagy-szerű reprezentánsa kerüljenek a nyilvánosság elé.

A Kálvin-téri könyvtáráépület építése döntő fontosságú a főváros muzeumi gyűjteményeinek reorganizálására is, a kivitel módjáról szóló, több helyen megjelent tudósítások azonban részben nagy tévedésektől hemzsegek, részben pedig nem fedik a valóságot. A *Világ*, amely már hosszú idő óta sürgeti a főváros műkincseinek muzeális elhelyezését, a kérdés aktuálissá válása folytán utánajárt a dolognak és az alábbiakban számol be hiteles adatok alapján részletesen a készülõ reformokról.

A Kálvin-téri könyvtáráépületben ugyanis nem az összes fővárosi műkincsek nyernék elhelyezést. Ide csak a képtár kerül, amelynek céljaira az épület harmadik emeletét fogják berendezni. Mintegy nyolcszáz-ezer kép kényelmes és artisztikus elhelyezésére nyílik itt alkalom, úgy, hogy a főváros az új könyvtár megnyitásával egvidőben, három év múlva, megnyithatja érdekes és speciális képtárát is a nagyközönség számára.

A képtár főanyaga az 1906-ban elhunyt gróf *Zichy Jenő* hagyatéka, amely jelenleg ládádba csomagoltan a Verpeléti-uton levő községi iskolában áll. A hatalmas gyűjteménynek csak kisebb része bír jelentőséggel, ebben azonban vannak olyan darabok, amelyek egymagukban is kis vagyon képviselőinek. Ilven mintegy husz darab régi olasz kép, a XIV. századbéli firenzei Giotto-iskola alkotásai, továbbá, hogy csak néhányat említsünk, *Moroninak*, a XVI. században élt híres olasz mesternek önarcképe, *Lebrun* asszonynak egy gyönyörű portréja, *Riquaud* és *Greuze* képei, néhány *Solimena*-festmény, a modernek közül *Félicien Ropsnak* értékes akvarellje, Rendkívül értékes része a *Zichy-hagyaték-*

őrnagyot nevezte ki. Már három héttel előbb Durazzóban nagy izgalom uralkodott, mert már tudták, hogy Esszad az epiruszi kérdésben elárult bennünket. Katonákat kellett volna toboroznia Epirusz számára s ő ehelyett embereit a király ellen fegyverezte fel.

A *Neue Freie Presse* konstatálja, hogy Durazzóban a legutóbb történtek alkalmával nemcsak osztrák-magyar és olasz tisztek voltak jelen, hanem német, angol és más állambeli tisztek is önként alárendelték magukat a hollandiai tábornok parancsnokságának. Ennélfogva határozottan tendenciózus hiradás az, amely Ausztria-Magyarország egyoldalu eljárásáról szól.

Durazzóban a lázadás terjed s ezért sürgősen elhatározták, hogy nemzetközi csapatokat küldenek az albán fővárosba. Azik a hírek, amelyek a *Traptani* család három tagjának meggyilkolásáról szólottak, valótlanoknak bizonyultak. E család három tagja: Akti bej, Murad bej és Mazad bej Tiranából Durazzóba érkeztek. Mivel ezek Esszad basának ellenségei, az ő megérkezésüket jó jelnek tekintik. Az a terv, hogy az albán fejedelem részére nemzetközi testőrséget szervezzenek, némi nehézségbe ütközik. Politikai körökben beszélnek, hogy e tervnek célszerűsége tekintetében az európai kabinetek *nincsenek egy nézeten*. Bécsi hivatalos körökben azt mondják, hogy ez a kérdés egyáltalában nem lehet mérlegelés tárgya. Mint bécsi politikai körökben hirlik, még nem történt döntés arra nézve sem, hogy a nemzetközi katonai különítmények egy részét Szkutariból Durazzóba vezényeljék. A bécsi külügyminiszterium ehhez a tervhez csak akkor járul hozzá, ha a többi hatalom hozzájárulását megnyerte.

Steiner tanár, az osztrák geográfus, kit a forradalmárok elfogtak és ismét szabadon bocsátottak, azt beszélte, hogy a forradalmároknak az a céljuk, hogy Albániát újra a szultán szuverenitás alá juttassák. A forradalmárok a király elleni harcukat a szultán elleni harcra fordították.

ellen. Egy durazzói jelesen azt mondja, hogy
nak a magyar kollekción, amelyben mintegy 20 darab régi, muzeális becsű magyar festmény van, többek között tizenöt *Kupeczky-kép*, *Mányoki*-festmények és *Markó Károlynak* legmonumentálisabb alkotása, egy négy négyzetméter nagyságu vászon.

A főváros múlt évi május 13-án tartott tanácsülésében elhatározta, hogy a Zichy-gyűjtemény értékes olasz és francia képeit örök letét gyanánt engedi át a Szépművészeti Múzeumnak, cserébe pedig a főváros történetére vonatkozó képeket fog kérni, ugyancsak letét gyanánt, a Szépművészeti Múzeum és a Történelmi Arcképcsarnoktól.

A Kálvin-téri könyvtáráépület képtárát ugyanis speciálisan magyar képtárrá akarja kiképezni a főváros. A Zichy-gyűjtemény magyar anyagán kívül az új képtárba kerülnek a régi budapesti festőiskola műemlékei, melyek jelenleg a Fővárosi Múzeumban vannak. Ezek Szentgyörgvi, Barabás, Grimm, Borsos, Györgvi és Molnár alkotásai és nagyszerűen reprezentálják Budapestnek a XIX. század első felében virágzott képzőművészetét. A képtárnak ez a része olyan művészi és kulturális értékű lesz, mint amilyent a nemrég elhunyt Lichtwark gyűjtött össze régi hamburgi festők műveiből a hamburgi múzeumban.

Az új képtárba kerülnek az egyes budapesti városrészeket ábrázoló, műértékkel bíró festmények, rajzok, a régi városi megrendelésre készült értékesebb arcképek, mint például *Györgyi Deák Ferenc* portréja, amely ma a József-fiuárvaházban van, továbbá néhány *Székely Bertalan*-arckép, végül idekerülnek a fővárosi művásárlások eredményei is.

A főváros művásárlása néhány évvel ezelőtt még igen szűk keretek között mozgott. Az utóbbi években nagyobb lendületet vett, de akkor is csak inkább szociális szempontok: a művészek támoga-

tása jöttek figyelembe. Ma már tisztán galériális szempontok vezérlik a fővárost művásárlásaiban, de azért a régebbi szerzemények között is sok olyan van, amely méltó díszére lesz az új képtárnak. Így a főváros birtokában van három pompás *Munkácsy-kép*, köztük a Miltonnak egy nagy vázlata, *Ferenczy Károly* monumentális képe, „Józsefet eladják testvérei“, *Kernstok Károly* nagy, színes üvegkartonjai, *Iványi-Grünwald Béla*, *Rippl-Rónai József*, *Czigány Dezső*, *Tihanyi Lajos*, *Márfy Ödön*, *Fényes Adolf*, *Pór Bertalan* és mások alkotásai.

A készülő fővárosi képtár tehát speciálisan magyar képtár lesz, amelynek szükségét már *Petrovics Elek*, a Szépművészeti Múzeum igazgatója és *Majovszky Pál* miniszteri tanácsos, a kultuszminisztérium művészeti osztályának vezetője is belátták és készséggel ígérték meg támogatásukat azzal, hogy a Zichy-képtár idegen anyagáért cserében érdekes kollekciónal egészítik ki a főváros képgyűjteményét. A könyvtárpalota építkezése alatt rendelkezésre álló két-három évben a főváros serényen folytatja a gyűjtést, hogy a képtár megnyitásáig anyaga egészen a XIV. század magyar festészetéig visszanyúljon és képtára a magyar kulturális produkció legteljesebb gyűjteménye legyen.

A szoborgyűjtemény, — mint már jelentettük, — az épülő könyvtárpalota udvara körül vezető loggiákban fog elhelyezést nyerni. Ide kerülnek a főváros régi plasztikai emlékei, amelyek legtöbbször most a Halászbástya pincéiben áll, sok érdekes 18. századbeli barokk szobor, valamint az újabb vásárlások. Az építés befejezéséig rendelkezésre álló idő alatt a főváros ezt a gyűjteményét is igyekszik minél messzebbre visszamenően kiegészíteni.

Az új képtárral egyidejűleg még két érdekes múzeumot létesít a főváros. Az egyik *várostarténelmi múzeum* lesz, amelynek helyéül a régi budai városház épületét, ahol jelenleg az I. kerületi előjáróság van, szemelték ki. A múzeum nemcsak speciális Budapest, hanem általában a magyar város fejlődési történetét ölelné fel. Bemutatná többek közt a középkori várat, a középkori polgári várost, Budát a török hódoltság korában, a 18-ik századbeli városokat, különféle interieuröket és anyagát a Nemzeti Múzeum idevágó anyagának megszerzésével akarja tökéletesíteni.

A másik múzeum az aquincumi lesz, amelyet azonban ki akarnak bővíteni általános *pannoniai múzeummá*, vagyis benne felölelni mindazt, ami a római gyarmatosítás idejéből hazánkban fennmaradt. Ez a múzeum egyedülálló lenne a maga nemében egész Európában és kétségkívül nemzetközi jelentőségre tenne szert.

A főváros nagyszabású muzeális reformjai nagyrészt dr. *Feleky Géza* fővárosi fogalmazónak előterjesztései alapján készülnek. Feleky „A művelődéstörténelmi múzeum problémája és a fővárosi múzeum“ című most megjelent értékes tanulmányában vázolja nagy részletességgel és alaposággal a lehetőségeket, amelyeket a főváros nagy lelkesedéssel visz a megvalósulás felé. Garantálják az ügyet elsősorban *Bárczy István* polgármester és dr. *Wildner Ödön* kulturatanácsnok működése.

Biztos kilátása van a fővárosi múzeumnak több nagy adományra is, amelyek főleg a magyar képtár anyagát fogják növelni, biztosítva van már az állami és városi múzeumok kooperálása is, úgy hogy 1917-ben három nagyszabású kulturális alkotással lesz gazdagabb Budapest városa.